

Ko sem te dni pregledoval stare spise svoje domače hiše, najdem na svoje veliko začudenje, a ne na manj veliko veselje med papirji tudi eno teh slik. Zagotovljen sem, da bom vzlasti mlajšim bralcem „Novic“ gotovo vstregel s tem, da jim podobo nekoliko popišem.

Glava cesarjeva počiva na posteljni blazini; oči mu niso še popolnoma zatisnjene; — raz mrtvega obličja bere se nekak nadzemsk mir; — prsa zakrita so z odejo. Tik pod to sliko se nahaja druga, manjša. Na dragoceni blazini sta križem položena: žezlo in lavorova mladika; nad njima stoji cesarsko-avstrijska krona. Spodaj je napis:

„*Franz I. Nach dem Tode*“ (to je, po smrti).

Ob stranéh spodnje slike je napisan nemški in slovenski cesarjeve poslednje volje §. 14., kar nam jasno svedoči, da so na cesarjevem dvoru uže takrat čislali jezikovo ravnopravnost.

Slovenski se ta §. glasi tako-le, in sicer na levi strani: „§. 14. Ljubézen mojo sporočim podložnikom mojim. Vupam, de bom per Bogu mogel zá nje moliti, ino jih opominjam, de bodo zvésti ino véрни pravimu naslédniku mojimu, kakor so meni bili v dnéh dobrih ino hudih.“

Na desni strani pa stoji zapisano: „Vérni armádi moji perserčno zahválím za službe, ktire mi je skazala ino zderžala tron moj. Opominjam jo, de bi toisto vérnost in zvestobo védno skazala naslédniku mojimu. Vsim služábníkam, ki so mi dobro služili, s tim zahválím“. — Ginljive besede, čeravno ne v čisti slovenščini, res so to, ki morejo presuniti človeku srce, in katere pričajo, kako preblaga čutja je gojil cesar Franc I. za ljudstvo svoje.

Jos. Levičnik.

Nekaterih današnjih národov ženitovanjski običaji.

8 kultur-historiških obrazcev.

Spisal L. Gojko.

V.

Estonci.

Estonec v evropski Rusiji tudi sè žganjem snubi. Če Estonec roditeljema pošlje rakije (žganja), znata, da snubi hčer, in če roditelja pokusita žganje, znači to, da dovoljujeta. Vendar pa to še ni dovolj, temuč ta, ki se hoče oženiti, mora kako starko poslati k roditeljema, a ta starka povpraša, kaj menita oče in mati, ali omožita hčer ali ne.

Po tej pozvedbi gresta dva snubca v nevestino hišo in razodeneta, da se jima je izgubilo govedče, pa da ga iščeta, in še le po nekotikem razgovoru povesta, za kaj prav za prav sta prišla, in roditeljema in dekliču ponudita rakije. Če le-ti nočejo piti paljenke, znači to, da ne dovolijo ženitbe, če pa se ne branijo žgoče pijače, začno vsi pokušati in piti jo.

Če torej roditelja sprejmeta ponudbo, naposled ženin pride sam in sè seboj prinese rakije in darov. Trikrat mora piti, a nobenkrat brezi paljenke ne; a če kasneje zdaj pa zdaj ženin pride k nevesti, nobenkrat ni brezi žganja, ki ga ta ljud jako rad uživa. Če pa se ženin skuja, ne dobí darov nazaj, prejete darove pa po dvakrat vrni.

Dva ali tri tedne po zaroki ženitujejo Estonci, ki to slovesnost vselej prično v nevestini hiši, končajo pa pod ženino streho. Jela in pila jim ne sme manjkati: svatbena miza se kar šibi pod mrzlimi jestvinami, polna je kruha, surovega masla, prekajenega in drugega mesa, nekakih kolačev itd.

Prvega svatbenega dne ženin sè svojimi svati vred pride na nevestin dom na večer. Glasnik (vodja), okrašen z vrsto samih trakov, v roci drži gol meč — ta je prvi na potu, za vodjo stopa ženin, spremlja ga oženjen moški: oba sta kakor glasnik, okrašena z vrsto trakov; drugi svatje idejo za ženinom in njegovim spremnikom. Ko pridejo do nevestinega doma, mora ženin trikrat iti okrog hiše in po strehi mahati, in če hoče, da se prikupi svatom, mora nekoliko plačati. To je nekak spomin na tiste davne čase, ko so neveste še unašali.

V nevestinem sprevodu je dever (brautführer) z materjo (brautmutter) vred, pa nekoliko ženskih. Te ženske pojó pesen, ki je imé jej „Kasikad“; tako jo imenujejo največ zato, ker v njej nahajaš besedi: „kasike kanike“, to je: krasna mačica. Neveste je sram, zato se skrije, ko pride ženin; opasana je s pasom. Pa poiščejo jo in začno plesati. Po plesi sedejo za mizo in jedó juho, mesó in pečenje. Nevesta obleče volneno obleko, ki jo takoj po zaroki obesijo jej na glavo ob licih, starejšina pa jej z eno roko zasloni usta, z eno pa nekoliko koscev jedi vtakne va-nja.

Ko se najedó, ženin pohodi svojo in nevestino žlico in zdrobí na kosce, menda zato, da bi s tem činom oplasil in pregnal čaralnice (copernice).

Ženin in pa najodličnejši svatje imajo zmerom, tudi ko plešejo, gol meč v roci, če pa kateri njih odide iz sobe, vereje in prag pokriža z mečem, kar je skoro gotovo spomin na tiste davne čase, ko so unašali neveste.

Navado imajo, da vso noč plešejo, jedó in pijó, zjutraj pa na ženinov dom odpeljejo in slovesno sprejmo nevesto, ki jo pelje brat ali kedó drug namesti njega; a za nevesto se pomiče voz, naložen s kovčegi in z nekotikimi steklenicami pijače, časi tudi roditelja gresta za hčerjo. Nevesto pripeljejo domov in tó mora sesti bratu v naročje, zato da jo očepijo (behauben). Ženin, starejšina in glasnik plešejo okrog nje in vsak svoj gol meč drži v rokah. Posadé jej dete v naročje, temu detetu mora podariti dvojico nogavic. Eden izmed moških jej pripaše zastor, izmed odličnejših ženskih ena pa jej na glavo dene dolgo čepko (haube) in podarí potrebnih robcev. Pevke zapojó in na vso moč pojó ženitovanjske pesni, nevesta vsakemu izmed svatov podá kos kruha sè surovim maslom vred. Po vsem tem obredji pa začnejo zopet jesti in piti, pa plesati.

Zvečer nevesta sè starešinino pomočjo svatom razdaje darila, ki jih v cajni nosita od gosta do gosta. Le-ta darila so pasovi, nogavice, košulje, rokavice itd. Starešina v to cajno meče novce, ki so nevesti nadarek. Vsak gost obljubi, da bode dal panj bučel, ovco ali kaj družega, pa so tudi verni svojim obljubam. Po nekaterih krajih ženske pojoč raznašajo pivo, zmešano z medom, in napajajo goste z njo; tudi o takih prilikah darove poberajo nevesti.

Po teh običajih ženina in nevesto odpeljejo v govedjo stajo. Ko nevesta zjutraj vstane, mora na ležišči popustiti kakov dar. Potlej jo vodijo po hiši okrog in mora prevzeti gospodinjstvo; nje prvo delo je to, da peči omete.

Mnogovrstne novice.

* *Kmetovalcem, ki se hočejo preseliti v Bosno*, dovoljuje vlada jako ugodne pogoje, namreč: 1) Vsak priseljenec dobi državno podporo, da si sozida hišo, hleve in skednje. Potem dobí orodje za obdelovanje njiv in travnikov. Pašo dobi zastonj, ali sam, ali se jim več skup odloči en kos pašnikov. Svet se priseljencem posodi tako, da začnejo čez nekaj let vsako leto nekaj